

БЕОГРАД -На данашњи дан 2003. године америчке и британске снаге почеле су инвазију на Ирак, упркос противљењу Француске, Русије, Кине и Немачке, два сата по истеку ултиматума који је председник Џорџ Буш поставио председнику Садаму Хусеину да са синовима и сарадницима напусти земљу.

Данас је недеља, 19. март, 79. дан 2023. До краја године има 286 дана.

43. п.н.е. - Рођен је римски писац Публије Овидије, један од највећих песника светске литературе. "Чега год се такнем, постаје стих", његове су речи. Цар Октавијан Август прогнао га је 9. н.е. у Томи у провинцији Мезија на Црном мору (садашња Констанца у Румунији), због љубавне везе с царевом разузданом кћерком Јулијом. Упркос молби за опроштај у делима "Тугованке" и "Писма са Понта", умро је 17. као прогнаник у Томију. Тачан датум његове смрти није познат. Остала дела: препев 250 грчких митова у 15 књига са 11.995 стихова у хексаметрима, "Преображења" (Metamorphoses), "Љубави", "Лекови од љубави", "Легендарне љубавнице" или "Писма", "Љубавна техника", "Празнични календар" (Фасти), драма "Медеја" (изгубљена).

1413 - Умро је енглески краљ Хенри IV, оснивач Ланкастерске династије. Престо је приграбио 1399. збацивши брата од стрица Ричарда II, који је 1400. под мистериозним околностима умро у заточеништву у замку Понтефракт. Током владавине угушио је побуне Велшана и Ричардових присталица, али је цена тих ратова била тешко опорезивање поданика и исцрпљујућа борба с парламентом за контролу краљевске благајне. Последње године владавине обележила је његова тешка болест и оштре фракцијске борбе у врху власти.

1815 - Француски цар Наполеон I тријумфално се вратио у Париз из прогонства са средоземног острва Елба. После "владавине сто дана" у бици код Ватерлоа у јуну 1815. поразиле су га силе антифранцуске коалиције и доживотно је прогнан на острво Света Јелена у Атлантском океану.

1828 - Рођен је норвешки писац Хенрик Ибзен, један од највећих у историји драме, беспштедан критичар грађанског друштва. Много је путовао по Европи, изучавајући драматургију и пишући. Након 20 година вратио се у Норвешку и постао управник националног театра у Ослу. Дела: драме "Претенденти на престо", "Бранд", "Пер Гинт", "Савез младих", "Стубови друштва", "Луткин дом", "Авети", "Народни непријатељ", "Дивља патка", "Росмерсхолм", "Госпођа с мора", "Хеда Габлер", "Градитељ Сулнес", "Мали Ејулф", "Јун Габријел Боркман", "Кад се ми мртви пробудимо", "Песме".

1875 - Рођен је корејски државник Сингман Ри, први председник Јужне Кореје, који је после поделе корејског полуострва, као вођа Либералне партије 1949. постао шеф државе. Са власти се повукао 1960. под притиском студентских протеста широм земље због изборних превара.

1890 - Рођен је италијански певач Бењамино Ђиљи, један од највећих оперских тенора 20. века. Више од 40 година је блиставо тумачио шездесетак рола, посебно у операма италијанских и француских композитора. Такође је играо у низу филмова.

1894 - Умро је мађарски револуционар Лајош Кошут, вођа Мађарске револуције 1848, непомирљив противник режима Хабзбуршке монархије. После упада снага Јосипа Јелачића у Мађарску у септембру 1848, организовао је Комитет за одбрану отаџбине, потукао Јелачића и кренуо на Беч да би се обрачунао са Хабзбурзима. Против Кошута су били мађарски конзервативни кругови због његовог наглашеног либерализма, док је крупна аристократија (магнати) била опредељена за Хабзбурге. Због изразитог национализма против њега су били и немађарски народи Угарске, укључујући и већину Срба. Ипак међу његовим блиским сарадницима током револуције било је и људи српског порекла, попут Шандора Петефија (крштен као Александар Петровић) или генерала Јаноша (Јована) Дамјанића. Мађарска република је убрзо подлегла спољној војној интервенцији а Кошут је емигрирао и 1894. умро је у Торину у Италији.

1908 - Рођен је енглески позоришни и филмски глумац Мајкл Редгрејв. Посебно се истицао суптилношћу у карактеризацији ликова и изврсно је владао језиком. Филмови: "Госпођа која нестаје", "Смрт ноћи", "Браунигова верзија", "Важно је звати се Ернест", "Усамљеност тркача на дуге стазе", "Јуриш лаке коњице", "Демони".

1913 - Погинуо је српски пилот Михајло Петровић, у борбама над Скадром, први пилот који је страдао у историји војног ваздухопловства. Рођен је у Влакчи код Крагујевца 1884. Био је артиљеријски подофицир. Када је Министарство војно објавило конкурс за авијацију 1912. Петровић је примљен у прву групу од шест кандидата за школу авијације. Школовао се у Француској и био је први српски пилот који је добио пилотску диплому. На свом авиону типа "фарман" у саставу Приморског аеропланског одреда 1913. учествовао је у операцијама око Скадра, где је и погинуо, испавши из авиона захваћеног ваздушним струјама.

1915 - Рођен је руски клавириста немачког порекла Свјатослав Теофилович Рихтер, најзначајнији пијаниста 20. века, према појединим музичким критичарима и највећи пијаниста у историји музике. Оригинално је тумачио композиције различитих епоха, интерпретирајући их савршеном техником, што је одушевљавало концертну публику широм света.

1925 - Рођен је Дејвид Ворен, аустралијски изумитељ, проналазач "црне кутије". Ворен је почео да ради на таквом уређају 1953. након учешћа у истрази несреће једног авиона. Реч је о направи за снимање података о лету авиона као и разговора у пилотској кабини. Прототип који се појавио 1956. аустралијска управа за цивилно ваздухопловство одбацила је као безвредан. "Црна кутија" је данас обавезан, саставни део свих авиона.

1929 - Умро је француски маршал Фердинанд Фош, који је у Првом светском рату командовао кључним биткама против Немаца на Западном фронту. У његовом командном вагону у Компјењу код Париза Немачка је у новембру 1918. потписала капитулацију.

1932 - Рођен је српски глумац Бранислав Цига Јеринић. Остварио је више од стотину значајних улога само у Народном позоришту. Рођен је у Крагујевцу а глуму је студирао у Београду. Одибрао је више упечатљивих улога у телевизијским драмама и серијама као и у филмовима: "Марш на Дрину", "Боксери иду у рај", "Савамата", "Лазар"... Међу бројним запаженим улогама Јеринића били су Магбет, пуковник Котвиц у "Принцу од Хомбурга" Фон Клајста, Сорина у Чеховљевом "Галебу"... Добитник је низа признања међу којима су и "Раша Плаовић", "Јоаким Вујић", "Јован Стерија Поповић".

1933 - Немачки нацисти отворили су први концентрациони логор - Дахау.

1935 - Умро је српски геолог Владимир К. Петковић, члан Српске краљевске академије, оснивач Државног геолошког института, професор и ректор Београдског универзитета, најбољи познавалац кредне формације код нас и тектонике источне Србије. Био је управник Геолошког завода Београдског универзитета и уредник "Геолошких анала Балканског полуострва". Написао је око 70 радова, претежно о стратиграфији и тектоници Србије. Дела: "Геологија источне Србије", "О тектонском склопу источне Србије", "Терцијер у Скопској равници", "Тупижница и њено подножје", "Голт у Србији", "О баремском кату на Гребену", "Аптски кат у источној Србији".

1945 - У Другом светском рату почеле су завршне операције за ослобађање Југославије, за шта је одлучујући био пробој Сремског фронта три седмице доцније.

1956 - Француска је признала независност Туниса, с Хабибом Бургибом као првим председником.

1972 - У лавини на планини Фуџи у Јапану погинуло је 19 алпиниста.

1991 - Каледа Зија изабрана је за председника владе Бангладеша, у првом мирном демократском преносу власти од настанка те земље 1971.

1994 - Тунис је добио прву вишепартијску скупштину.

1995 - Муслиманска армија у Босни и Херцеговини покренула је снажну офанзиву на Војску Републике Српске на Мајевци и Влашићу, 40 дана пре истека четворомесечног примирја, закљученог уз посредовање бившег председника САД Џимија Картера.

1995 - У Ирак је упало 35.000 турских војника у операцији против курдских побуњеника.

1995 - У нападу нервним гасом јапанске верске секте АУМ Шинрикјо у токијској подземној железници усмрћено је 12 људи, а више од 5.500 је повређено.

1996 - Један од кључних ирачких генерала у Заливском рату Назар Хазрађи пребегао је у Јордан.

1999 - Четири дана пре почетка агресије НАТО на Србију (СРЈ) са Косова и Метохије повукло се свих 1.380 верификатора Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС).

1999 - У сукобима код Србице и Подујева погинуо је један полицајац и седам терориста такозване ОВК.

2001 - Највећа нафтна платформа у свету, смештена наспрам обала Бразила, потонула је за само неколико минута, пет дана након снажне експлозије у којој је погинуло 11 људи.

2005 - САД су усвојиле стратегију превентивних удара против држава које представљају претњу.

2007 - Најмање 63 особе настрадале су у пожару који је избио у једном дому за стара лица у месту Камишевацка, на Кавказу, на југозападу Русије, док их је још тридесетак повређено.

2007 - Светска здравствена организација објавила је да је менингитис усмртио 1.670 особа у субсахарској Африци, током претходна два месеца, док је њих око 16.000 заражено том болешћу.

2009 - Умро је Владимир Савчић Чоби, познати певач, забављач и глумац. Рођен је у Нишу 1948. а одрастао је у Сарајеву, где је и започео музичку каријеру. Прославио се као

члан музичког састава "Про арте". Потом је наставио соло каријеру. Упамћен је и по улози у хумористичкој серији посвећеној рату у Босни "Сложна браћа". Током каријере продао је осам милиона плоча што га чини једним од најпопуларнијих извођача негдашње Југославије.

2017 - Умро је Дејвид Рокфелер, амерички милијардер, филантроп. Налазио се на челу банке Џеј Пи Морган Чејс, и управљао је огромном мрежом, како пословне тако и филантропске природе, од очувања животне средине до уметности. Његово богатство процењено је на 3,3 милијарде УС долара. Био је последњи представник своје генерације знамените фамиллије најкрупнијег бизниса. Упамћен је и по низу добротворних акција, тако је на 100. рођендан 2015, држави Мејн поклонио више од 2.000 хектара земље покрај националног парка.

(Танјуг)